

ZUZANA MÉSZÁROSOVÁ-LAMPL

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Nitra

TENDENCIE VOLEBNÉHO SPRÁVANIA PRÍSLUŠNÍKOV MAĎARSKEJ MENŠINY NA SLOVENSKU

TRENDS IN VOTER BEHAVIOUR OF MEMBERS OF HUNGARIAN MINORITY IN SLOVAKIA

The study discusses the dynamics of voter interest of the Hungarians living in Slovakia, their election preferences and opinions on the current Hungarian political representation in Slovakia. It is based on the sociological surveys conducted by the Institute for Minority Research since the turn of the millennium. The last survey was undertaken in June 2019. It was carried out in 149 municipalities of southern Slovakia. The sample consisted of 1000 adult subjects of Hungarian nationality and was representative in terms of gender, age, education, proportion of Hungarian population in individual districts and type of municipality. According to 88% of the respondents, it is necessary for the Hungarians in Slovakia to have their own political representation. 67% of the respondents believe that its most adequate expression would be one Hungarian political party while for 21%, it would be several mutually cooperating Hungarian parties. If parliamentary elections were held now, 67% of the respondents would participate and 59% of the respondents would vote for the current Hungarian parties. Should these parties merge, 75% would participate in the elections and 70% would vote for a joint Hungarian political entity.

Key words: parliamentary elections; voter interest; turnout; election preferences; political representation; parliamentary representation of Hungarians living in Slovakia

Úvod

Fórum inštitút pre výskum menšín sa od svojho založenia popri základnom sociologickom výskume zaoberá i prieskumom verejnej mienky. Iba od prelomu tisícročia sme zrealizovali 10 prieskumov venovaných čiastočne alebo výlučne práve aktuálnym otázkam verejného života. Výsledky väčšiny týchto prieskumov neboli doteraz verejne publikované. V tejto štúdií budem popri čerstvých údajoch nášho posledného prieskumu z júna 2019 čerpať i z tých predchádzajúcich prieskumov, ktoré svojím zameraním umožňujú komparáciu skúmaných fenoménov v jednotlivých časových úsekoch, ako aj sledovanie ich vývoja. Ide o nasledujúce dotazníkové

prieskumy: v roku 2008 na vzorke 800 opýtaných (ďalej len rok/vzorka), v roku 2010/1022, v roku 2011/800, v roku 2013/1152, v roku 2015/1000, v roku 2018/800 a v roku 2019/1000 respondentov.¹ Cieľovou skupinou všetkých prieskumov bola dospelá maďarská populácia, t. j. osoby maďarskej národnosti vo veku 18 a viac rokov; z nich sme pomocou kvótného výberu zostavili vzorku, reprezentatívnu podľa pohlavia, vekových skupín (15 – 34 rokov, 35 – 55 rokov a nad 55 rokov), najvyššieho dosiahnutého vzdelania (základné, stredoškolské bez maturity, stredoškolské s maturitou, vysokoškolské), podľa typu obce (v niektorých prieskumoch sme rozlišovali iba mesto a dedinu, v iných sme zohľadňovali aj veľkosť obce podľa počtu obyvateľov) a podľa podielu maďarskej populácie v jednotlivých okresoch. Terénne práce prebiehali v 16 okresoch južného Slovenska s národnostne zmiešaným obyvateľstvom, ďalej v Bratislave a v Košiciach.

Najnovšie údaje sú čerpané z prieskumu verejnej mienky, ktorý sme realizovali v období od 17. do 30. júna 2019. Podobne ako pri predchádzajúcich prieskumoch respondentmi boli i tentoraz osoby maďarskej národnosti. Okrem aktuálnych otázok verejného života bol prieskum zameraný aj na skúmanie národnej identity. Už aj z prvostupňovej analýzy dát je zrejmé, že vo vzorke sú spontánne zastúpené rôzne typy národnej identity, počnúc tzv. pevnou maďarskou identitou až po slovenskú. Vzhľadom na aktuálnu politickú situáciu, keď je otáznе, či Maďari na Slovensku budú mať v blízkej budúcnosti vlastné parlamentné zastúpenie, v nasledujúcom texte sa nebudem venovať otázkam národnej identity, ale pokúsim sa zmapovať volebné správanie maďarskej populácie, ďalej jej názory o súčasnosti a budúcnosti maďarskej politickej reprezentácie na Slovensku.

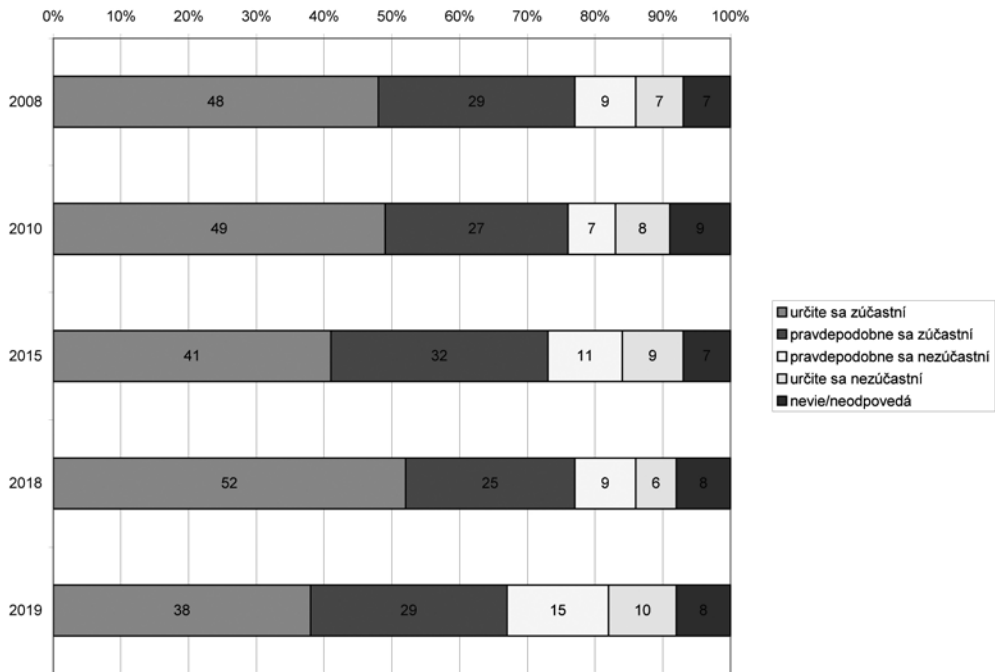
Vývoj voličského záujmu a volebnej účasti

Volebný úspech každej politickej strany závisí od mnohých faktorov. Jedným z najdôležitejších je voličský záujem. Ak je voličský záujem nízky, potenciálni voliči nechcú ísť k urnám. Ale ani vysoký voličský záujem sám osebe ešte nezaručuje úspech politickej strany, pretože najdôležitejší je hlas vhoďený do urny. Začnime preto našu analýzu vývojom voličského záujmu a volebnej účasti Maďarov v uplynulých rokoch.

Vývoj voličského záujmu Maďarov na Slovensku od roku 2008 po súčasnosť znázorňuje graf č.1.

¹ Časť tejto štúdie vznikla v rámci porovnávacieho výskumu „1989–2019 – Tridsať rokov spôsobu života Maďarov na Slovensku optikou 30 sociologických výskumov“. Výskum bol realizovaný s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín Ministerstva kultúry SR.

graf č.1: Vývoj voličského záujmu (%)

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

V rokoch 2008 a 2010 bol voličský záujem prakticky rovnaký: tri štvrtiny opýtaných v oboch prieskumoch uviedli (v roku 2008 – 77 %, v roku 2010 – 76 %), že určite alebo pravdepodobne sa zúčastní na parlamentných voľbách, ktoré sa budú konať v blízkej budúcnosti. V roku 2015 dochádza k miernemu poklesu voličského záujmu (73 %). Znížil sa najmä záujem kmeňových voličov, teda tých, ktorí by určite išli voliť: zatiaľ čo v predchádzajúcich rokoch tvorili takmer polovicu (48 – 49 %) respondentov, v roku 2015 ich podiel klesol na 41 %. V roku 2018 sa táto klesajúca tendencia zastavila. Vlni v lete sa akoby vrátil záujem o voľby, ktorý bol charakteristický pre roky 2008 – 2010: znova 77 % potenciálnych voličov odpovedalo, že by sa dostavili k urnám, a dokonca 52 % by určite volilo. Pokiaľ ide o súčasný stav, v roku 2019 prvýkrát klesol voličský záujem Maďarov pod 70 %. Na otázku, či by išli voliť, ak by boli voľby v sobotu budúceho týždňa, 67 % opýtaných odpovedalo kladne, štvrtina záporne a 8 % nevedelo alebo neodpovedalo. Teda v porovnaní s odpoveďami z roku 2018 klesol podiel potenciálnych voličov o 10 percentuálnych bodov a podiel potenciálnych nevoličov vzrástol o 10 percentuálnych bodov. Súčasne prvýkrát za tieto roky klesol podiel kmeňových voličov (pevne rozhodnutých ísť voliť) pod 40 % – konkrétne na 38 %, čo je o 14 percentuálnych bodov menej než v roku 2018. Tieto údaje svedčia o poklese voličského záujmu Maďarov za posledných desať rokov, pričom

tento pokles je najvýraznejší – ak nepočítame rok 2018, ktorý bol výnimkou – práve v kategórii kmeňových voličov.

Signalizuje pokles voličského záujmu aj pokles volebnej účasti? Nie je jednoduché zistiť volebnú účasť Maďarov, keďže volebné štatistiky nie sú triedené podľa národnosti. Volebná účasť Maďarov sa zisťuje odhadom tak, že národnostná štruktúra danej obce sa porovná s tamojšími volebnými výsledkami (Krivý, 1999:11)² a predpokladá sa, že hlasy za maďarské strany sú od maďarských voličov žijúcich v danej obci (napríklad ak v Dunajskej Strede SMK získala vo voľbách roku 1998 74,6 % hlasov, tak sa predpokladá, že ich dostala od maďarských voličov, to znamená, že volebná účasť Maďarov v Dunajskej Strede bola minimálne okolo 75 %, ale pravdepodobne ešte vyššia, lebo okrem Maďarov hlasujúcich za SMK nemožno vylúčiť ďalších maďarských voličov, ktorí hlasovali za slovenské strany). Primárnym zdrojom volebnej účasti je teda volebná databáza Štatistického úradu SR. Popritom sa môžeme opierať tiež o empirické údaje získané z prieskumov, konkrétne o odpovede na otázku, či sa respondenti zúčastnili na predchádzajúcich parlamentných voľbách. Oporným bodom môžu byť aj údaje exit pollu zistené v deň volieb. Odhad volebnej účasti Maďarov v období r. 2010 – 2016 nachádzame u viacerých autorov (Oriskó, 2016; Harrach, 2017:132, 135) a tieto odhady hovoria o poklese volebnej účasti Maďarov. V tejto štúdii sa pokúsim o odhad vývoja volebnej účasti maďarských voličov v predchádzajúcom období, teda od roku 1990 do roku 2010. Vychádzam z volebnej účasti na úrovni okresov a z počtu hlasov odovzdaných za maďarské strany.

Volebná účasť na Slovensku bola najvyššia v roku 1990, keď k volebným urnám prišlo 95,39 % voličov (tabuľka č. 1, 2. stĺpec). Najnižšia bola v roku 2006 (54,67 %), keď Kresťanskodemokratické hnutie (KDH) vystúpilo z vlády a boli vypísané predčasné voľby. Odvtedy volebná účasť mierne stúpila. Na posledných parlamentných voľbách v roku 2016 predstavovala 59,82 %.

V 3. stĺpci tabuľky č. 1 uvádzam priemer volebnej účasti 16 okresov na južnom Slovensku s národnostne zmiešaným obyvateľstvom. Sú to práve tie okresy, v ktorých v minulosti prebiehali a aj v súčasnosti prebiehajú naše prieskumy verejnej mienky a iné prieskumy,³ lebo v nich žije drvivá väčšina Maďarov na Slovensku. Vidíme, že priemerná volebná účasť v týchto okresoch bola vždy nižšia než celoslovenský priemer, pričom medzi jednotlivými okresmi boli značné rozdiely, čo naznačuje interval medzi minimálnou a maximálnou volebnou účasťou v 4. stĺpci

² Krivý neskúma volebnú účasť, ale volebné výsledky jednotlivých strán. V súvislosti s volebnou účasťou poukazuje len na to (c. d., 71), že pri triedení obcí na základe podielu maďarského obyvateľstva (v 15 okresoch, kde podiel Maďarov v 90. rokoch presahoval 10 %) na slovenské, maďarské a zmiešané volebné účasť na maďarských územiach bola vo voľbách v rokoch 1994 a 1998 vyššia než na slovenských a zmiešaných územiach, hoci tento maďarský „náskok“ v roku 1998 už zďaleka nebol taký markantný ako v roku 1994 (volebná účasť v roku 1994: maďarské územie 82,2 %, zmiešané 72,9 %, slovenské 78,4 %; volebná účasť v roku 1998: maďarské územie 88,6 %, zmiešané 84 %, slovenské 84,8 %). Tento odhad teda nevychádzal z údajov na úrovni obcí a okresov, ale z údajov triedených podľa autorom zvoleného kritéria.

³ Do prieskumov býva zahrnutá aj Bratislava a Košice, volebná účasť Maďarov v týchto mestách však z hľadiska tejto štúdie nie je relevantná, preto sa nimi nezaobrám.

tabuľky č. 1. Volebnú účasť na parlamentných voľbách v zmienených 16 okresoch jednotlivo uvádzame v tabuľke č. 2.

V siedmich parlamentných voľbách bol „najaktívnejší“ okres Nitra, kde účasť vo všetkých voľbách prevyšovala celoslovenský priemer. V okrese Senec bola vyššia 6-krát, v okresoch Dunajská Streda a Nové Zámky 4-krát, v okresoch Galanta, Levice, Veľký Krtíš a Rožňava 3-krát a v okresoch Komárno, Rimavská Sobota a Košice-okolie 1-krát. V okresoch Šaľa, Lučenec, Revúca, Trebišov a Michalovce bola volebná účasť vždy nižšia než celoslovenský priemer.

Podobne môžeme zistiť, že volebná účasť v týchto 16 okresoch prekračovala celoslovenský priemer v roku 1990 v 5 okresoch, v roku 1992 v 4 okresoch, v roku 2002 v 6 okresoch, v rokoch 2006 a 2010 v 8 okresoch, v roku 2012 v 3 okresoch a v roku 2016 už iba v 2 okresoch.

Volebná účasť v týchto okresoch, samozrejme, nie je totožná s volebnou účasťou tam žijúcich Maďarov, veď okrem nich tu žijú aj Slováci a Rómovia. V každom prípade pri dvoch posledných parlamentných voľbách, v roku 2012 a 2016, celoslovenská volebná účasť prevyšovala volebnú účasť čoraz väčšieho počtu okresov s maďarskou populáciou, a ešte k tomu v čoraz väčšej miere. Iste nie je zanedbateľným faktorom ani to, že v týchto okresoch sa od roku 1990 znížil podiel maďarskej populácie. Z analýzy údajov na úrovni obcí možno predpokladať, že z čoraz menšieho počtu Maďarov sa čoraz menej dostavilo k volebným urnám. To opäť svedčí o poklese volebnej účasti voličov maďarskej národnosti.

Tabuľka č. 1: Volebná účasť (%)⁴

Parlamentné voľby v roku:	Celoslovenská volebná účasť	Priemer volebnej účasti 16 zmiešaných okresov s maďarskou populáciou	Interval volebnej účasti týchto 16 okresov
1990	95,39	94,81	93,29 – 96,29
1992	84,20	83,4	79,83 – 85,94
1994	75,65	nie sú údaje	-
1998	84,24	nie sú údaje	-
2002	70,06	68,93	63,15 – 74,31
2006	54,67	54,34	47,83 – 62,62
2010	58,83	58,44	48,41 – 67,57
2012	59,11	55,23	50,24 – 63,02
2016	59,82	54,09	43,55 – 69,02

Zdroj: volby.statistics.sk, vlastné výpočty

⁴ Za rok 1994 sú k dispozícii údaje o volebnej účasti len na úrovni krajov, za rok 1998 nie sú údaje o volebnej účasti.

Tabuľka č. 2: Volebná účasť 16 zmiešaných okresov s maďarskou populáciou (%) – zvýraznená je volebná účasť prevyšujúca celoslovenský priemer

	Podiel Maďarov 1990/2016	1990	1992	2002	2006	2010	2012	2016
Senec	24,5 – 13,7	96,29	83,19	71,89	57,1	65,19	63,02	69,02
Dunajská Streda	87,2 – 74,9	94,66	83,85	74,31	62,62	67,57	60,67	56,46
Galanta	41,3 – 35,0	95,22	82,17	70,85	55,76	60,57	58,55	59,19
Šaľa	40,2 – 31,3	-	-	67,93	53,84	58,22	55,05	55,71
Komárno	72,2 – 63,8	93,41	79,83	69,38	54,51	60,03	52,4	49,02
Nitra	8,2 – 5,7	95,69	85,94	72,57	57,08	60,64	61,36	63,12
Nové Zámky	41,5 – 33,5	94,98	84,46	73,48	58,02	61,83	58,16	56,53
Levice	31,6 – 24,3	94,42	83,31	70,8	54,88	59,02	55,58	56,61
Veľký Krtíš	30,7 – 24	95,49	87,18	69,91	55,15	56,37	52,68	52,79
Lučenec	30,9 – 23	93,76	82,26	66,39	51,36	53,87	50,8	50
Rimavská So- bota	44,3 – 36	93,79	83,56	67,42	55,51	56,04	52,71	50,54
Revúca	25,5 – 19,1	-	-	64,92	52,54	56,95	51,74	46,93
Rožňava	35,3 – 25,4	96,18	84,68	68,86	53,32	60,59	54,66	51,62
Košice-okolie	16,4 – 9,9	96,18	83,73	67,56	50,64	57,61	54,75	55,63
Trebišov	33 – 26,5	93,29	79,79	63,57	49,37	52,19	50,24	48,81
Michalovce	13,1 – 11	93,99	83,71	63,15	47,83	48,41	51,42	43,55
Priemer	-	94,81	83,4	68,93	54,34	58,44	55,23	54,09
Celoslovenská volebná účasť ¹	-	95,39	84,2	70,06	54,67	58,83	59,11	59,82

Zdroj: volby.statistics.sk

Na volebnú účasť Maďarov možno usudzovať i z počtu hlasov odovzdaných za maďarské strany, a to porovnaním počtu všetkých potenciálnych voličov maďarskej národnosti s počtom voličov hlasujúcich za maďarské strany. Samozrejme, to je tiež len odhad: volebná účasť Maďarov bola pravdepodobne vždy vyššia, pretože vždy boli maďarskí voliči, ktorí hlasovali za slovenské strany a ktorých touto metódou nemožno identifikovať. Okrem toho treba tiež zohľadniť, že maďarské strany – najmä strana Spolužitie – mali aj iných menšinových voličov. Napriek tomu však asi nebudeme ďaleko od pravdy, ak predpokladáme, že voličmi maďarských strán boli do roku 2010 predovšetkým voliči maďarskej národnosti.

V 90. rokoch minulého storočia bolo na Slovensku približne 425-tisíc voličov maďarskej národnosti (t. j. občania vo veku 18 a viac rokov). Tých 292 636 hlasov, ktoré získala volebná koalícia Maďarské kresťanskodemokratické hnutie – Spolužitie v parlamentných voľbách v roku 1990, teda zodpovedá 69 % volebnej účasti maďarských voličov. Ďalšia skupina Maďarov – podľa dobového prieskumu z Maďarska až 20 % maďarských voličov – hlasovala za

maďarských kandidátov figurujúcich na volebnej listine VPN. Takže v roku 1990 bola volebná účasť Maďarov minimálne 89 %, ak však k tomu prirátame, že medzi 450 855 voličmi Komunistickej strany Československa boli aj Maďari (podľa niektorých pamätníkov ich mohlo byť aj 10 %), ich volebná účasť mohla byť vyššia než 94,81%-ná priemerná volebná účasť v okresoch s maďarskou populáciou a pravdepodobne presahovala i celoslovenskú priemernú volebnú účasť predstavujúcu 95,39 %.

V roku 1992 dostala volebná koalícia Maďarské kresťanskodemokratické hnutie – Spoluzitie 228 881 hlasov a Maďarská občianska strana 70 689 hlasov, čiže za tieto strany hlasovalo celkom 299 570 voličov, čo zodpovedá 70 % volebnej účasti Maďarov (bez hlasov odovzdaných maďarskými voličmi za slovenské politické strany, ktorých počet nepoznáme). V roku 1994 získala Maďarská koalícia 292 936 hlasov, čo zodpovedá 69 % účasti, a v roku 1998 Strana maďarskej koalície (SMK) dostala 306 623 hlasov, čo zodpovedá 72 % maďarskej volebnej účasti.

V roku 2002, keď podľa výsledkov nového cenzu klesol počet maďarských voličov na 420-tisíc, tých 321 069 hlasov, ktoré SMK dostala, zodpovedalo 76 % účasti, a 269 111 hlasov v roku 2006 zodpovedalo 64 % maďarskej volebnej účasti. Hoci obidve čísla sú vyššie než vtedajší celoslovenský priemer, ich porovnanie svedčí o výraznom poklese volebnej účasti Maďarov.

Od roku 2010 sme svedkami novej situácie. O SMK i naďalej platí, že jej voličskou základňou sú maďarskí voliči, strana Most-Híd však dostala hlasy aj od slovenských voličov. V roku 2010 SMK získala 109 638 a Most-Híd 205 538 hlasov, v roku 2012 SMK dostala 109 483, Most-Híd 176 088 hlasov, v roku 2016 SMK 105 495, Most-Híd 169 593 a Maďarský kresťanskodemokratický zväz 2 426 hlasov. Po sčítaní všetkých hlasov dostaneme tento výsledok: za prvé dve zmienené politické strany v roku 2010 hlasovalo 315 176, v roku 2012 už len 285 571 voličov a v roku 2016 za tri strany celkom 277 514, teda ešte menej voličov. Z týchto štatistík nemožno jednoznačne určiť volebnú účasť Maďarov. Môžeme iba predpokladať, že z približne 380-tisíc maďarských voličov – aktuálneho počtu, ktorý platí od roku 2010 až dodnes – v roku 2010 a 2012 hlasovalo za SMK 29 %, v roku 2016 hlasovalo 28 % (necelé 1 % volilo MKDZ). To, samozrejme, nepredstavuje kompletnú volebnú účasť maďarských voličov, pretože nezohľadňuje maďarských voličov Mosta-Híd a slovenských strán. Ako som však už uviedla, analýzy z tohto obdobia tiež vykazovali pokles volebnej účasti voličov maďarskej národnosti.

Faktory voličského záujmu a nezájmu

Čo motivuje opýtaných, aby išli voliť, a čo ich odrádza od hlasovania? V prieskume z roku 2008 si na otázku, prečo by išli voliť, mohli respondenti vybrať z možných 11 vopred pripravených odpovedí, ale mohli sformulovať aj vlastnú odpoveď.⁵ Najviac respondentov svoj voličský

⁵ Túto možnosť využilo len niekoľko respondentov a pokiaľ áno, boli to vlastne len varianty vopred pripravených odpovedí, ktoré síce mohli znieť trochu inak, ale z hľadiska podstaty znamenali to isté.

záujem zdôvodnilo tým, že chcú podporiť slovenských Maďarov (86 %) a uvedomujú si svoju zodpovednosť za budúcnosť (85 %). Ďalej 78 % chcelo vyjadriť podporu konkrétnej politickej strane (v drvivej väčšine prípadov to bola SMK, v tom čase jediná maďarská politická strana), 69 % považovalo hlasovanie za svoju občiansku povinnosť, 66 % chcelo svojím hlasom ovplyvniť politiku a ďalších 66 % si neprialo víťazstvo inej politickej strany. Voličský záujem 47 % voličov bol motivovaný presvedčením, že parlamentné voľby sú významnou spoločenskou udalosťou. Za voličským záujmom časti respondentov badať aj vplyv okolia, ten však bol oveľa menej motivačný než iné faktory. Voličský záujem rodinných príslušníkov mal vplyv na 30 % respondentov, účasť na voľbách ako vžitá norma, ako niečo, čo „sa patrí“, motivovalo 25 %, voličský záujem susedov a kolegov motivovalo 12 %, resp. 9 % voličov. Môžeme teda skonštatovať, že voličský záujem v roku 2008 predstavoval vyjadrenie snahy aktívne ovplyvniť dianie na spoločensko-politickej scéne a najmä podporiť politickú reprezentáciu, ktorá mala zastupovať záujmy Maďarov na Slovensku. Len v menšej miere bol ovplyvnený voličským záujmom okolitého prostredia či pokračovaním zafixovaných zvyklostí tradovaných z obdobia socializmu, keď všetci volili.

V roku 2008 sme sa respondentov pýtali aj na to, z akých dôvodov by nešli voliť. Túto otázku sme odvtedy položili aj v ďalších štyroch prieskumoch. V tabuľke č. 3 porovnáваме príslušné výsledky týchto prieskumov.

Tabuľka č. 3: Dôvody voličského nezájmu, t. j. prečo by nešli voliť (%)

	2008	2010	2015	2019
1. politici nedodržiavajú svoje sľuby	59	86	86	89
2. medzi Mostom-Hídom a SMK chýba súdržnosť	*	*	73	84
3. politici nezastupujú záujmy voličov	60	77	75	78
4. politika ma nezaujíma	48	60	55	61
5. záujmy nášho regiónu nezastupuje žiadna strana	47	56	59	57
6. zo súčasných strán si neviem vybrať ani jednu	44	53	54	54
7. aj tak nemôžem ovplyvniť, čo sa okolo mňa deje	36	59	52	50
8. moje záujmy nezastupuje žiadna strana	38	65	59	46
9. záujmy starších nezastupuje žiadna strana	34	51	52	46
10. záujmy mladších nezastupuje žiadna strana	34	58	54	44
11. záujmy žien nezastupuje žiadna strana	13	53	50	44
12. môj hlas i tak nezaváži	30	51	45	41
13. záujmy Rómov nezastupuje žiadna strana	*	*	*	22
14. mne je už jedno, čo prinesie budúcnosť	15	26	21	19

Hviezdička * v stĺpci znamená, že daná opcia nebola v tom roku uvedená v dotazníku.

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

V roku 2008 – keď záujmy Maďarov zastupovala v parlamente SMK – spočívali najčastejšie dôvody volebného nezájmu v presvedčení, že politici nezastupujú záujmy voličov a politici nedodržiavajú svoje sľuby. Obidva dôvody mali rovnakú váhu (59 – 60 %) a po nich, s podstatne menšou, no porovnateľnou váhou, nasledovali dôvody, že žiadna strana nezastupuje záujmy regiónu, resp. že respondentu nezaujímá politika (47 – 48 %).

V roku 2010 sme robili prieskum pred parlamentnými voľbami a hoci už okrem SMK existovala aj strana Most-Híd, v tom čase sa pýtať na súdržnosť či nesúdržnosť medzi nimi ešte nebolo relevantné. Dva najdôležitejšie dôvody volebného nezájmu boli opäť argumenty, že politici nedodržiavajú svoje sľuby (86 %) a nezastupujú záujmy voličov (77 %). Dve tretiny respondentov by nešlo voliť preto, lebo sa domnievali, že ich záujmy nezastupuje žiadna strana.

V prieskume v roku 2015 sme zaradili medzi potenciálne faktory volebného nezájmu aj rozpory medzi stranou Most-Híd a SMK. Pri našich prieskumoch verejnej mienky realizovaných v období rokov 2010 – 2015 sa totiž ukázalo, že čoraz viac maďarských voličov vníma s nevôľou napätie medzi nimi. Najčastejším dôvodom bolo opäť nedodržiavanie sľubov zo strany politikov (86 %) a na druhom a treťom mieste boli takmer s rovnakou váhou argumenty, že politici nezastupujú záujmy voličov (75 %) a medzi stranou Most-Híd a SMK nie je súdržnosť (73 %).

Najzávažnejšie dôvody voličského nezájmu v roku 2019 sú také, že politici nedodržiavajú sľuby (89 %), medzi stranou Most-Híd a SMK chýba súdržnosť (84 %) a politici nezastupujú záujmy voličov (78 %).

Ak to zhrnieme, dvoma najzávažnejšími dôvodmi neúčasti na voľbách podľa všetkých našich prieskumov bolo, že politici nedodržiavajú svoje sľuby a nezastupujú záujmy voličov. A tieto dôvody sa objavujú čoraz nástojčivejšie: v porovnaní s rokom 2008 bol v roku 2019 podiel respondentov uvádzajúcich prvý dôvod vyšší o 30 percentuálnych bodov, v prípade druhého dôvodu je nárast o 18 percentuálnych bodov. K nim pribudol v roku 2015 ďalší dôvod – chýbajúca súdržnosť medzi stranou Most-Híd a SMK, pre ktorý v roku 2019 nemienilo voliť až 84 % potenciálnych nevoličov. V porovnaní s rokom 2015 to predstavuje nárast o 11 percentuálnych bodov, čo svedčí o tom, že vzájomný vzťah týchto dvoch strán mal čoraz väčší vplyv na vývoj voličského záujmu a súbežne zrejme i na vývoj volebnej účasti. Ako sme si ukázali, v skúmanom období došlo teda k poklesu voličského záujmu aj volebnej účasti Maďarov.

Popri týchto hlavných faktoroch volebného nezájmu majú výrazný vplyv aj ostatné faktory a v porovnaní s rokom 2008 je ich vplyv čoraz silnejší. V priebehu uplynulých 10 rokov najväčší nárast (31 percentuálnych bodov) vykazuje argument, že „záujmy žien nezastupuje žiadna strana“, ktorým v súčasnosti zdôvodňuje svoj volebný nezáujem až 44 % respondentov. Pri ďalších faktoroch sme zistili nárast o 10 – 14 percentuálnych bodov. Ostatné dôvody voličského nezájmu – s výnimkou posledných dvoch, t. j. „záujmy Rómov nikto nezastupuje“ a „mne už je jedno, čo prinesie budúcnosť“, na ktoré sa odvoláva zhruba každý piaty respondent – uvádza 41 – 61 % opýtaných.

Do prieskumov v rokoch 2018 a 2019 sme zaradili v súvislosti s účasťou na parlamentných voľbách 2016 aj sériu otázok, ktorou sme sa pokúsili zistiť, čím odôvodňujú svoju volebnú neúčasť tí respondenti, ktorí podľa svojich spomienok v roku 2016 nevolili.

Podľa prieskumu z roku 2018 71 % z týchto respondentov nehlasovalo v parlamentných voľbách 2016 preto, lebo boli sklamaní tým, čo sa v krajine deje, a rovnako 71 % preto, lebo politika ich nezaujíma. 69 % nevolilo, lebo boli sklamaní politikou maďarských strán, 62 % konfliktom medzi stranou Most-Híd a SMK a rovnako 62 % zlou ekonomickou situáciou na južnom Slovensku.

V terajšom prieskume z júna 2019 tri najčastejšie dôvody volebnej neúčasti v roku 2016 boli: sklamanie politikou maďarských strán, sklamanie z toho, čo sa deje v krajine, a nezaujíma o politiku (všetky tri dôvody zvlášť uviedlo 78 % respondentov). 73 % respondentov sa nezúčastnilo volieb pre konflikt medzi stranou Most-Híd a SMK, rovnako 73 % z dôvodu zlej ekonomickej situácie na južnom Slovensku. 70 % respondentov svoju neúčasť na voľbách 2016 zdôvodnilo tým, že ani jedna strana si nezískala ich priazeň. Tieto prieskumy teda znova potvrdili, že popri ďalších faktoroch volebnej neúčasti politika Mosta-Híd a SMK, ako aj absencia súdržnosti a spolupráce medzi nimi (čo je hlavný dôvod nespokojnosti s politikou týchto strán, teda v podstate ide o ten istý dôvod) do značnej miery prispeli k tomu, že časť maďarských voličov sa v roku 2016 nedostavila k volebným urnám.

Politické predstavy a názory Maďarov v roku 2019

Vráťme sa teraz k prieskumu z roku 2019. Spomínajúc na účasť v parlamentných voľbách 2016, 65 % respondentov uviedlo, že sa zúčastnili, 27 % sa nezúčastnilo, 7 % si nepamätá, 1 % neodpovedalo. Na otázku, ktorú stranu v roku 2016 volili, sme v terajšom prieskume dostali podobné odpovede ako v prieskume z roku 2018. Za stranu Most-Híd, SMK a MKDZ hlasovalo spolu 72 % respondentov (71 % v roku 2018). Pokiaľ ide o hlasovanie za jednotlivé maďarské strany, pri dopytovaní v roku 2018 si respondenti spomenuli, že 56 % hlasovalo za SMK, 15 % za stranu Most-Híd, 0,4 % za MKDZ, kým v terajšom prieskume 55 % tvrdilo, že hlasovali za SMK, 17 % za Most-Híd a 0,3 % za MKDZ. Podľa obidvoch prieskumov 4 % respondentov hlasovalo za slovenské strany a 24 % neodpovedalo alebo odpovedalo, že si nepamätá, koho volilo v roku 2016. Čiže každý štvrtý respondent z nejakého dôvodu nepriznáva svoju stranícku preferenciu pri predchádzajúcich parlamentných voľbách. Navyše na túto otázku mnohí ani neodpovedali: v roku 2018 na ňu odpovedalo 87 % a v roku 2019 iba 78 % vzorky. To všetko naznačuje, že nemalá časť maďarských voličov si nerada verejne priznáva svoju stranícku preferenciu. Tento jav, odrážajúci neistotu (?), zatajovanie (?), pozorujeme od vzniku strany Most-Híd takmer v každom našom prieskume. Preto stranícke preferencie prezentované v ďalšej časti treba považovať za odraz aktuálnej nálady maďarskej verejnosti v júni roku 2019, a nie za prognózu

volebných preferencií jednotlivých strán pre budúce voľby. Takáto prognóza ani nebola prvotným cieľom nášho prieskumu. Aká bude volebná účasť maďarských voličov v parlamentných voľbách 2020, koho a v akej miere budú voliť, je v tejto chvíli ťažké predpovedať. Všetko závisí od politickej vôle a prebiehajúcich rokovaní maďarských politických strán, a predovšetkým od ich výsledku, od následného vývoja maďarskej politickej scény, ale aj od kampane slovenských strán zacielenej na maďarských voličov, od prístupu médií a iných mienkotvorných kanálov a od mnohých ďalších faktorov.

Po tomto krátkom exkurze do minulosti sa zamerajme teraz na budúcnosť. Na otázku, ak by sa parlamentné voľby konali budúcu sobotu, v čase prieskumu – to znamená v júni 2019 – 67 % opýtaných odpovedalo, že by sa ich zúčastnilo (z toho 38 % určite áno a 29 % pravdepodobne áno). Hlasovať by nešiel každý štvrtý respondent (z toho 10 % určite nie a 15 % pravdepodobne nie), 8 % opýtaných nevedelo povedať, či by išli voliť, alebo neodpovedalo na túto otázku. Štatisticky významná priamo úmerná súvislosť sa ukazuje medzi voličským záujmom a stupňom dosiahnutého vzdelania: čím je respondent vzdelanejší, tým je pravdepodobnejšie, že by sa zúčastnil na voľbách, a tým menej je pravdepodobné, že by sa ich nezúčastnil alebo že dá vyhýbavú odpoveď (nevie, či by sa zúčastnil/neodpovedal).

Súčasný voličský záujem úzko súvisí aj s volebným správaním v roku 2016 (tabuľka č. 4). Z respondentov, ktorí v roku 2016 hlasovali za stranu Most-Híd (ďalej 2016 Most-Híd), by teraz volilo menej (84 %) než z respondentov, ktorí v roku 2016 volili SMK (ďalej 2016 SMK), z ktorých až 90 % by išlo voliť i teraz. Z respondentov, ktorí si nepamätali, koho volili v roku 2016, by teraz išlo voliť 69 % a z tých, ktorí nepovedali, koho volili, by teraz volilo 65 %.

Tabuľka č. 4: Ak by sa parlamentné voľby konali budúcu sobotu, išli by ste voliť? (%)

	2019 celá vzorka	2016 Most-Híd	2016 SMK	2016 nepamätá si	2016 neod- povedal
určite nie	10	4	4	7	15
pravdepodobne nie	15	12	6	24	21
pravdepodobne áno	29	43	35	45	29
určite áno	38	41	55	24	36
nevie/neodpovedal	8	-	-	-	-

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

Voličský záujem respondentov je ovplyvnený aj tým, ktorú stranu by teraz preferovali. U tých, ktorí priznávajú svoju konkrétnu stranickú preferenciu, voličský záujem presahuje 80 %: ak by boli parlamentné voľby teraz, zúčastnilo by sa ich 81 % voličov Mosta-Híd, 86 % voličov slovenských strán a 87 % voličov SMK. Z respondentov, ktorí sa ešte nerozhodli, ktorú stranu by volili, alebo na túto otázku neodpovedali, by sa na voľbách zúčastnilo 57 %, teda ich volebný záujem je výrazne nižší než volebný záujem prívržencov konkrétnych politických strán.

Pozrime sa teraz, ako by volili respondenti v parlamentných voľbách, ak by sa konali v čase prieskumu. Podľa prieskumu z roku 2018 (tabuľka č. 5, stĺpec 3) by za vtedajšie tri maďarské

strany hlasovalo celkom 59 %, za slovenské strany 4 %. Podľa terajšieho prieskumu (tabuľka č. 5, stĺpec 4) by za – teraz už – štyri maďarské strany⁶ hlasovalo celkom 59 %, za slovenské strany 13 % opýtaných. To znamená, že kým podpora maďarských strán nevzrástla, podpora slovenských strán sa zvýšila na trojnásobok, čoho značnú časť predstavujú preferencie PS-Spolu a Za ľudí.⁷ Mnohí respondenti však ani pri tejto otázke neprehrádzajú svoju stranickú preferenciu: 37 % v roku 2018 a 30 % v roku 2019, čiže zhruba každý tretí volič z takeého či onakého dôvodu – ešte sa nerozhodol, neodpovedá – tají svoju potenciálnu voľbu (i keď je možné aj to, že sa ešte skutočne nerozhodol, veď na politickej scéne je ešte stále množstvo otvorených otázok).

Tabuľka č. 5: Ak by sa parlamentné voľby konali budúcu sobotu a išli by ste voliť, ktorú stranu by ste volili? (%)

Strany	Preferencie v r. 2016 podľa aktuálneho prieskumu v júni 2019	Preferencie v r. 2018 podľa prieskumu v r. 2018	Súčasná preferencia podľa aktuálneho prieskumu v júni 2019
Smer-SD	1,3	0,4	0,8
KDH	0,3	0,4	0,4
SaS	0,5	0,9	0,9
OL'ANO	0,9	0,9	0,9
Kotleba-I'S Naše Slovensko	0,3	0,4	1
SNS	0,1	0,1	0
Sme rodina	0,4	0,1	0,4
Most-Híd	16,8	7,8	8,6
SMK	54,9	49,9	48,4
MKDZ	0,3	0,9	1
Maďarské fórum	-	-	0,5
PS a Spolu	-	-	3,7
Za ľudí	-	-	3,7
iná strana	0,4	0,8	0,7
respondenti preferujúci konkrétne strany spolu (zaokrúhlené)	76	63	70
ešte sa nerozhodol/a	-	22,7	13
neodpovedal/a	11,7	14,7	3,7
nešiel/la by voliť	-	-	12,6
nepamätá si	11,8	-	-
ostatní respondenti spolu (zaokrúhlené)	24	37	30

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

⁶ K stranám Most-Híd, SMK, MKDZ pribudla aj strana Maďarské fórum, vedená bývalým poslancom za Most-Híd Zsoltom Simonom.

⁷ Pomerne rozšírený názor, že Kotlebova strana má medzi Maďarmi na Slovensku masovú podporu, je teda čirý výmysel.

Ak porovnáme preferencie respondentov z roku 2016 s ich potenciálnymi preferenciami v roku 2019, dostaneme takéto výsledky: 80 % tých, ktorí by v roku 2019 volili stranu Most-Híd, ju preferovali aj v roku 2016 a 83 % tých, ktorí v roku 2019 preferujú SMK, ju volilo i v roku 2016. Z voličov Mosta-Híd z roku 2016 by teraz za Most-Híd hlasovala polovica, 17 % by volilo slovenské strany, 15 % SMK a 18 % nie je rozhodnutých/neodpovedalo (*tabuľka č. 6*). Pokiaľ ide o voličov SMK z roku 2016, 84 % percent by volilo SMK i teraz, 7 % by volilo slovenské strany, 1 % Most-Híd a 8 % sa ešte nerozhodlo/neodpovedalo. Tieto údaje svedčia o tom, že v porovnaní s preferenciami z roku 2016 obidve strany stratili časť svojich voličov, strana Most-Híd ich však stratila viac (tu hovoríme iba o maďarských voličoch). Z jej pôvodných priaznivcov z roku 2016 by dnes za Most-Híd hlasovala len polovica a tiež je medzi nimi viac nerozhodnutých než medzi voličmi SMK. Voličská báza SMK z roku 2016 a 2019 sa značne prekrýva, čo svedčí o väčšej lojálnosti k tejto strane.

Pokiaľ ide o respondentov, ktorí si nepamätali, ako volili v roku 2016, 39 % by volilo teraz SMK, 12 % slovenské strany, 9 % Most-Híd a 40 % sa ešte nerozhodlo. Z tých, ktorí neodpovedali na otázku, koho volili v roku 2016, pri terajších voľbách by 29 % volilo SMK, 17 % slovenské strany a 6 % Most-Híd, 48 % je nerozhodnutých, resp. neodpovedalo.

Tabuľka č. 6: Ktorú stranu by v roku 2019 volili tí, ktorí v roku 2016 hlasovali za Most-Híd/za SMK/ nepamätajú si, koho volili/neodpovedali (%)

Súčasná preferencie podľa aktuálneho prieskumu v júni 2019	2016 Most-Híd	2016 SMK	2016 nepamätá si	2016 neodpovedal/a
Most-Híd	50	1	9	6
SMK	15	84	39	29
slovenské strany	17	7	12	17
nerozhodnutí/neodpovedali	18	8	40	48
celkom	100	100	100	100

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

Názory na parlamentné zastúpenie Maďarov na Slovensku v blízkej budúcnosti

Udalosti posledného obdobia, najmä výsledok volieb do Európskeho parlamentu a následné prieskumy rôznych agentúr o volebných preferenciách v budúcich parlamentných voľbách, naznačujú ako reálnu alternatívu, že Most-Híd a SMK neprekročia hranicu 5 %, a tak maďarskí voliči od roku 1990 prvýkrát zostanú bez parlamentného zastúpenia. Ako respondenti vnímajú túto situáciu? Považujú vôbec za dôležité, aby voliči maďarskej národnosti mali vlastnú, t. j. maďarskú politickú reprezentáciu alebo im stačí, ak ich budú v parlamente zastupovať sloven-

ské politické strany? Považujú vôbec za potrebné zastupovať záujmy slovenských Maďarov v parlamente?

Pri prvej otázke na túto tému sme sa nepýtali na formu politického zastúpenia Maďarov na Slovensku, ale iba na to, či je takéto zastúpenie vôbec potrebné. Podľa 88 % respondentov je to potrebné, podľa 5 % to nie je potrebné a 7 % nevedelo odpovedať (*tabuľka č. 7*).

Za dôležité ho považujú predovšetkým tí, ktorí by v roku 2019 volili SMK (98 %), a tí, ktorí ju volili aj v roku 2016 (97 %). Takisto aj pre voličov strany Most-Híd v roku 2019, ako i z roku 2016 je to nadpriemerne dôležité (95 % a 93 %). Za najmenej potrebné ho považujú tí, ktorí by v roku 2019 volili slovenské strany alebo ešte nevedia, koho by volili (80 % a 80 %). Pravda, drvivá väčšina týchto dvoch skupín taktiež súhlasí s potrebou vlastnej politickej reprezentácie, postoj potenciálnych voličov slovenských strán a nerozhodnutých v roku 2019 je však podstatne rezervovanejší v tejto otázke než postoj voličov SMK a Mosta-Híd.

Tabuľka č. 7: Považujete za potrebné, aby Maďari na Slovensku mali vlastné politické zastúpenie? (%)

	Je potrebné	Nie je potrebné	Nevie
celá vzorka	88	5	7
2016 Most-Híd	93	2	5
2016 SMK	97	1	2
v r. 2019 by volili Most-Híd	95	1	4
v r. 2019 by volili SMK	98	0	2
v r. 2019 by volili slovenskú stranu	80	12	8
v r. 2019 ešte nevie, koho by volil/a	80	7	13

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

Respondenti však nepovažujú za dôležité iba vlastné politické zastúpenie, ale aj to, aby sa nimi volená strana stala súčasťou vlády (*tabuľka č. 8*). 55 % opýtaných to považuje za dôležité za každých okolností, nezávisle od koalíčných partnerov. Podľa 28 % to závisí od toho, s akými partnermi by mala daná strana vstupovať do koalície, 8 % nepovažuje jej účasť vo vláde za dôležitú a 9 % nemá na to názor.

Tabuľka č. 8: Považujete za dôležité, aby vami volená strana bola zastúpená vo vláde? (%)

	Áno	Nie	Závisí od toho, s akou stranou	Nevie
celá vzorka	55	8	28	9
2016 Most-Híd	60	8	28	5
2016 SMK	59	8	29	5
v r. 2019 by volili Most-Híd	62	5	27	6
v r. 2019 by volili SMK	59	5	29	7
v r. 2019 by volili slovenskú stranu	73	0	21	6
v r. 2019 ešte nevie, koho by volil/a	40	17	35	8

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

Účasť volenej strany vo vláde považujú za dôležitú najmä tí, ktorí by v roku 2019 volili slovenské strany (73 %); okrem pozitívnych odpovedí sa to prejavilo tak, že z nich nikto nedal negatívnu odpoveď, no taktiež aj tým, že ich najmenej zaujíma, s akým koalíčným partnerom by mala ich strana vstupovať do vlády (21 %). Účasť vo vláde je dôležitá pre 62 % terajších voličov Mosta-Híd, 59 % terajších voličov SMK a pre 40 % nerozhodnutých. Vstup volenej strany do vládnej koalície podmieňuje koalíčným partnerom 27 % voličov Mosta-Híd, 29 % voličov SMK a 35 % nerozhodnutých. Zaujímavé je, že voliči Mosta-Híd a SMK z roku 2016 na túto otázku odpovedali rovnako: 60 % podporovalo účasť vo vláde bez výhrad, 28 % ju podmieňovalo koalíčným partnerom, 8 % ju nepovažovalo za dôležitú a 5 % nevedelo odpovedať.

S ktorými stranami nemá vstupovať do vlády strana, za ktorú by ste hlasovali? Päťna respondentov na túto otázku nevedela odpovedať. U ostatných sú ako potenciálni koalíčni partneri najviac odmietané strany: Kotleba-ĽS Naše Slovensko (55 %), Smer-SD (45 %) a SNS (43 %).

V ďalšej časti prieskumu sa respondenti mohli vyjadriť aj k možným formám politického zastúpenia (*tabuľka č. 9*). Dve tretiny respondentov za najadekvátnejšiu formu politickej reprezentácie Maďarov na Slovensku považuje jeden maďarský politický subjekt, druhou najpreferovanejšou formou je existencia viacerých maďarských strán, ktoré medzi sebou kooperujú. Túto formu politickej reprezentácie považuje za najadekvátnejšiu každý piaty respondent. 3 % respondentov nepovažuje vlastné politické zastúpenie za potrebné. S inými formami zastúpenia – viacero samostatných, na sebe nezávislých a nekooperujúcich maďarských strán, slovenské strany s maďarskými poslancami, slovenské strany bez maďarských poslancov, zastupujúce aj záujmy Maďarov – sa stotožňoval len úzky okruh respondentov. Z odpovedí na túto otázku vyplýva, že väčšina považuje za dôležitú nielen existenciu politickej reprezentácie, ktorá by zastupovala záujmy Maďarov, ale znova aj to, aby to bola maďarská politická reprezentácia. Súbežne s tým každý desiaty respondent by zastupovanie záujmov maďarských voličov prenechal slovenským politickým stranám.

Postoje voličov Mosta-Híd a SMK – či už bývalých, alebo súčasných potenciálnych – sú však markantne odlišné. Z voličov Mosta-Híd považuje jediný maďarský politický subjekt za najadekvátnejšiu formu len necelá polovica, kým z voličov SMK tri štvrtiny. Vyše tretiny voličov Mosta-Híd z roku 2016 by uprednostnilo zastúpenie vo forme viacerých vzájomne kooperujúcich maďarských strán, 15 % by dôverovalo slovenským stranám. Tretina terajších voličov Mosta-Híd by dala prednosť forme politického zastúpenia s viacerými samostatnými, nespolupracujúcimi maďarskými stranami, každý desiaty s viacerými vzájomne kooperujúcimi maďarskými stranami a 7 % by uprednostnilo politickú reprezentáciu Maďarov cez slovenské strany.

Zastupovanie záujmov slovenských Maďarov by zverila slovenským politickým stranám len mizivá časť voličov SMK. Avšak kým z voličov SMK roku 2016 každý piaty preferuje existenciu viacerých vzájomne kooperujúcich maďarských strán, z voličov SMK roku 2019 už len 2 % a každý piaty by uprednostňoval politické zastúpenie formou viacerých samostatných, nespolupracujúcich maďarských politických strán. Čiže obidve strany majú dve skupiny voličov:

skupinu prívržencov spolupráce maďarských strán, resp. maďarského zjednotenia, a skupinu prívržencov samostatne politizujúcich maďarských strán. Pomer týchto dvoch skupín u voličov Mosta-Híd v roku 2019 je 58 : 35 a u voličov SMK v roku 2019 je 78 : 21. To znamená, že väčšina voličov tak SMK, ako aj Mosta-Híd preferuje spoluprácu maďarských politických strán, voliči SMK však vo väčšej miere než voliči Mosta-Híd. Čo je obzvlášť zaujímavé, u tých, ktorí by v roku 2019 volili slovenské strany, je tento pomer 77 : 15, čiže pokiaľ ide o preferovanie kooperácie maďarských strán, títo voliči sú takmer zarovno s voličmi SMK. Vzniká tak otázka: Je možné, že ak by tieto strany vystupovali spoločne, títo maďarskí voliči by nevolili slovenské strany?

Tabuľka č. 9: Ktorá forma politického zastúpenia by bola najadekvátnejšia? (%)

	Jeden maďarský politický subjekt	Viac nespolupracujúcich maďarských strán	Viac kooperujúcich maďarských strán	Slovenská strana s maďarskými poslancami + slovenská strana + nie je potrebná osobitná maďarská politická reprezentácia
celá vzorka	67	2	21	4 + 3 + 3
2016 Most-Híd	49	1	36	10 + 5 + 0
2016 SMK	77	1	20	2 + 1 + 0
v r. 2019 by volili Most-Híd	48	35	10	6 + 1 + 0
v r. 2019 by volili SMK	76	21	2	1 + 0 + 0
v r. 2019 by volili slovenskú stranu	64	15	13	8 + 0 + 0
v r. 2019 ešte nevie, koho by volil/a	70	20	5	5 + 0 + 0

Zdroj: Oddelenie sociologických a demografických výskumov Fórum inštitútu pre výskum menšín

Svoju úvahu som začala voličským záujmom, a tým ju aj ukončím. V terajšom prieskume sme zisťovali aj to, že ak by sa maďarské strany pred parlamentnými voľbami dohodli na spoločnej politickej reprezentácii, či by to ovplyvnilo voličský záujem Maďarov a či by respondenti hlasovali za túto spoločnú reprezentáciu.

Spolu 75 % respondentov odpovedalo, že by sa za takýchto podmienok na voľbách zúčastnilo (pripomeňme si, že pôvodne, teda bez vízie spoločnej reprezentácie, by išlo voliť 67 %) a 70 % by hlasovalo za túto spoločnú maďarskú politickú reprezentáciu (ak by mali voliť existujúce štyri strany v pôvodnej konštelácii, tak spolu by za ne hlasovalo len 59 % respondentov).

Priamo úmerne so stupňom dosiahnutého vzdelania narastá voličský záujem (na voľbách by sa zúčastnilo 65 % respondentov so základným vzdelaním, ale až 92 % s vysokoškolským vzde-

laním) aj podiel respondentov, ktorí by hlasovali za spoločnú maďarskú politickú reprezentáciu (preferuje ju 60 % respondentov so základným vzdelaním, 83 % s vysokoškolským vzdelaním).

Za týchto podmienok by sa na voľbách zúčastnilo 85 % terajších voličov Mosta-Híd, 88 % terajších voličov SMK, 80 % terajších voličov slovenských strán a ešte aj 65 % nerozhodnutých respondentov. A na záver: pokiaľ ide o hlasovanie za spoločnú politickú reprezentáciu, hlasovalo by za ňu 84 % voličov Mosta-Híd, 87 % voličov SMK, 54 % voličov slovenských strán a taktiež 54 % nerozhodnutých.

Z výsledkov prieskumu z júna 2019 vyplýva, že v prípade politickej reprezentácie založenej na maďarskej „jednote“ by sa jednak zvýšil voličský záujem slovenských Maďarov a rovnako by sa zvýšil počet voličov, ktorí by za ňu hlasovali. I napriek tomu, že časť priaznivcov jednej aj druhej politickej strany má značné výhrydy voči druhej strane a voči niektorým jej politikom. Zdá sa však, že tieto výhrydy ovplyvňujú voličský záujem Maďarov v menšej miere ako nesúdržnosť, ba nevráživosť subjektov súčasnej maďarskej politickej scény.

Literatúra:

Harrach, Gábor. 2019. *A dél-szlovákiai válsztásstatistikák szociológiai és etnodemográfiai vonatkozásai [Sociologické a etnodemografické aspekty volebných štatistik južného Slovenska]*. In: Harrach, Gábor – Rákóczi, Krisztián. *Külön utakon [Po iných cestách]*. Budapest : L'Harmattan, NPKE, 69 – 159.

Krivý, Vladimír. 1999. *Čo prezrádzajú volebné výsledky? Parlamentné voľby 1992 – 1998*. Bratislava : IVO.

Internetové zdroje:

Oriskó, Norbert. 2016. https://felvidek.ma/wp-content/uploads/2016/03/fm_2016_1b-1.pdf, posledný prístup: 12. augusta 2019.

volby.statistics.sk, posledný prístup: 2019. augustus 12.